

Meede 1

Töökohad ja teenused – ettevõtluse elavdamine ja töökohtade loomine

Taotlemise meelespea
2016

Maaelu Arengu
Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa
Investeeringud
maa piirkondadesse

LEADER
EESTI

Sisukord

<i>Enne taotluse esitamist</i>	3
1. Sissejuhatus.....	3
2. Eesmärk.....	3
3. Toetatavad tegevused, taotlejad ja toetussummad.....	3
4. Toetusmäärad.....	5
5. Ajakava.....	6
6. Nõuded ühisprojektile (tegevus 1.3).....	6
7. Nõuded taotlejale.....	8
8. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.....	8
9. Vabatahtlik töö omafinantseeringuna.....	10
10. Nõuded hinnapakumuse kohta.....	10
<i>Taotlemine</i>	13
11. Taotluse esitamine.....	13
12. Projektitaotluse vastuvõtmine ja nõuetele vastavuse kontrollimine partnerluskogus.....	15
13. Projektitaotluste hindamine.....	15
14. Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs.....	16
15. Projektitaotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine.....	16
<i>Projekti elluviimine ja projektitoetuse maksmise tingimused</i>	16
16. Projektitoetuse saaja kohustused.....	16
17. Liising.....	17
18. Maksetaotlused.....	17
19. Projektitoetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist.....	19
20. Teavitamine toetuse kasutamisest.....	19

Enne taotluse esitamist

1. Sissejuhatus

Käesolev dokument on abiks taotlejale taotluse koostamisel, esitamisel ning hiljem toetuse kasutamisel, tegevuste elluviimisel ning aruandluse koostamisel. Siin on koos Valgamaa Partnerluskogu poolt seatud nõuded ja LEADERi määrusest tulenev reeglistik.

Enne taotlemist tutvu kindlasti ka alltoodud dokumentidega.

- LEADERi määrus [Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus](#). Vajaliku leidmise hõlbustamiseks oleme taotlemise meespeas viidanud ka määruse vastavatele paragrahvidele.
- LEADERi määruse [seletuskiri](#)
- [Meetmeleht- Meede 1 „Töökohad ja teenused – ettevõtluse elavdamine ja töökohtade loomine“](#)
- [Mittetulundusühingu Valgamaa Partnerluskogu projektitoetuse taotluste hindamiskomisjoni moodustamise ja taotluste hindamise kord](#)
- [Mittetulundusühingu Valgamaa Partnerluskogu projektitoetuse taotluste kinnitamise taotluse menetlemisega seotud dokumentide registreerimise ja säilitamise kord](#)
- [Mittetulundusühing Valgamaa Partnerluskogu 2015–2020 strateegia projektitaotluste hindamiskriteeriumid](#)
- [Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)

Kui taotlemisel tekib küsimusi või kahtlusi, siis soovitame kindlasti üle küsida Tiina Ivaskilt:

e-posti aadress: tiina@valgaleader.ee

telefon: 5349 1195

aadress: Otepää, Valga põik 3

Kui soovite tulla kontorisse, siis soovitame eelnevalt vastuvõtuaeg kokku leppida tagamaks kiire asjaajamise. Kui vajate nõustamist äriplaani koostamisel, siis võtke ühendust SA Valgamaa Arenguagentuuri ettevõtluskonsultantidega <http://arenguagentuur.ee/kontakt/>.

2. Eesmärk

Meetme eesmärk on **piirkonnas on jätkusuutlikud kohalikku ressursi kasutavad ja tasuvaid töökohti pakkuvad mikroettevõtted ning kättesaadavad elukondlikud teenused.**

3. Toetatavad tegevused, taotlejad ja toetussummad

Meede jaguneb kolmeks tegevuseks, mille raames korraldatakse järgmised projektikonkursid:

Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse ja/või loovasse mikroettevõtlusse

Toetust on võimalik taotleda järgnevates valdkondades:

- kohaliku ressursi (sh puit, savi, kivi, põllumajandussaadused, toit jne) töötlemine;
- kohalikul ressursil põhinev käsitööstuslik tootmine;
- mittetraditsiooniline põllumajandus (toetatakse ainult ettevõtlusega alustamist – taotlemise hetkel ei ole ettevõtte registreerimisest äriregistris möödas rohkem kui kaks aastat);
- kohalikul toormel, toidupärandid või ökotoidul põhinev eripärane toitlustusteenus;
- turism (eelistus: aktiivset tegevust soodustavad teenused, loodusturism, puhkealade väljaarendamine, perepuhkus);
- loomemajandus;
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinev ettevõtlus.

Loomemajanduse valdkonda kuuluvad: 1) arhitektuur (sh maastikuarhitektuur); 2) audiovisuaalvaldkond (sh video, film); 3) disain; 4) etenduskunstid (sh teater, tants), 5) meelelahutuse IT; 6) kirjastamine; 7) kultuuripärandid (sh käsitöö, muuseumid); 8) kunst (sh tarbekunst); 9) muusika ja 10) reklaam. Loomemajandus kasutab sisendina kultuurivaldkonda, kuid selle väljund on peamiselt funktsionaalne (nt arhitektuur, disain, moekunst, reklaam).

- Investeeringuga kaasneb **kohustus säilitada või luua vähemalt üks täiendav töökoht** hiljemalt 2 aasta jooksul peale investeeringu elluviimist.
- Investeeringu **asukoht** peab olema **Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkond**.
- Toetust saab taotleda Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas registreeritud ja tegutsev **mikroettevõtte (äriühing), FIE, MTÜ või SA**, kellel on 9 või vähem töötajat ning kelle aastakäive ja/või bilanss ei ületa 2 miljonit eurot.
- Toetus taotluse kohta taotlusvoorus on **2000–30 000** eurot.
- Üks taotleja saab esitada ühe taotluse taotlusvoorus.

Tegevus 1.2 Investeeringud kogukonnale vajalikesse elukondlikesse teenustesse, sh kogukonnateenustesse

Elukondlikud teenused on esmatasandi teenused, mis peavad inimestele igapäevaselt ja võimalikult lihtsalt kättesaadavad olema (nt esmatarbekaabad, söögikohad, arstiabi, hoolekanne, postipank, lastehoid, isikuteenused – juuksur, pesumaja, saunateenus jne). Elukondlikud teenused on suunatud eelkõige kogukonna liikmetele – **kasusaaja on kohalik elanik**.

Elukondlikku teenust võib pakkuda ka **kogukonnateenusena**. Kogukonnateenust käsitleme teenusena, mis aitab kaasa kogukonna arengule ja töökohtade loomisele kogukonnas, tegutsedes **turutõrke** keskkonnas, samas pakkumata ebatervet konkurentsi ettevõtlusele.

- Teenus ei ole kogukonnaliikmetele kättesaadav: seda ei pakuta antud kogukonnas ning teenuse olemasolul väljaspool piirkonda kaasnevad kogukonnaliikmetel selle tarbimiseks ebaproportsionaalselt suured kulud.
- Teenust pakub kogukonna liige (tegutsev või tegutsemist alustav ettevõtja või mittetulundusühing/sihtasutus).
- Teenuse järele on nõudlus.
- Teenuse pakkumine on majanduslikult vähetasuv.
- Teenust kavandatakse pakkuda hinnaga, mille puhul on kogukonnas olemas kriitiline mass teenuse tarbijaid, mis tagab teenuse pakkumise jätkusuutlikkuse.
- Kogukonnateenuse pakkumise kohustust ei ole kohalikul omavalitsusel.

Toetatavad tegevused:

- teenuse osutamiseks vajalike ruumide kohandamine või renoveerimine;
- investeeringud teenuse osutamiseks vajalikesse vahenditesse, seadmetesse, masinatesse ja mootorsõidukitesse.

Toetuse saaja tegutseb Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas ja toetuse saaja osutab toetust saanud teenust Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas vähemalt 40% ulatuses pakutava teenuse ajamahust.

Toetust saab taotleda Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas tegutsev **mikroettevõtte (äriühing), FIE, MTÜ või SA** kellel on 9 või vähem töötajat ning kelle aastakäive ja/või bilanss ei ületa 2 miljonit eurot.

Toetus taotluse kohta taotlusvoorus on **1000–8 000 eurot**. Üks taotleja saab esitada ühe taotluse taotlusvoorus.

Tegevus 1.3 Piirkondlike võrgustike arendamine

Toetatavad tegevused:

- Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas asuvate *National Geographic* 'u kollaste raamide baasil ettevõtjate ja kogukonnakeskuste võrgustike loomine ja arendamine, sh võrgustikku kuuluvate liikmete koolitamine ja koostöö toetamine; tegevuste elluviimiseks vajalike töötasude maksmine; tegevuspiirkonnaülese *National Geographic* 'u kollaste raamide võrgustiku koostöö toetamine eesmärgiga suurendada võrgustikku kuuluvate organisatsioonide arvu ja käivet.

Ei toetata turundustegevusi.

Toetust saab **ühisprojekti** raames taotleda Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas tegutsev **MTÜ või SA**. Täpsemalt vaata peatükist 6.

Toetus taotluse kohta taotlusvoorus on **10 000 – 12 800 eurot**.

4. Toetusmäärad

Ettevõtjad :

- Üldine toetusmäär kuni **60%** toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
- **Kuni 30%**, kui soovitakse osta ja liisida mootorsõidukit ja maastikusõidukit, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas.
- **Kuni 50%**, kui põllumajandusega tegelev ettevõtja taotleb **investeeringutoetust põllumajanduse arendamiseks**.
- **Kuni 50%** investeeringud ELi toimimise lepingu I lisas loetletud toodete töötlemise ja turustamise arendamiseks (põllumajandussaaduste esmane töötlemine, nt kartuli pakendamise liin vms).
- **Kuni 90%**, kui tegemist uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamisega.
- **Kuni 90%**, kogukonnateenuse projektile (projekt on vastuvõetud partnerluskogu üldkoosoleku otsusega).

MTÜ ja SA

- **Kuni 60%**, kui tegemist on **otseselt** ettevõtlusalase projektiga (tegevuste 1.1 ja 1.2 puhul on tegemist otseselt ettevõtlusalase projektiga).
- **Kuni 90%**, **kogukonnateenuse** projektile (vt täpsemalt tegevus 1.2 toetatavad tegevused).
- **Kuni 90%** toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest tegevus 1.3 puhul.
- **Kuni 30%**, kui soovitakse osta ja liisida mootorsõidukit ja maastikusõidukit.

- **Kuni 60%** taristuinvesteeringud (sh kui taristu rajatakse kogukonnateenuse rajamiseks).
- **Kuni 90%**, kui tegemist uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamisega (vaatamata sellele, kas tegemist on ettevõtlusele suunatud projektiga).

[Määrusest](#) leiad toetusmäärad § 34.

5. Ajakava

Tegevus 1.1 ja 1.3	Tegevus 1.2	
29.08.2016	18.07.2016	Taotlusvooru avamine
16.09.2016	05.08.2016	Taotluste esitamise tähtaeg
11.11.2016	30.09.2016	Taotluste hindamise tähtaeg partnerluskogus
PRIA1 on aega taotluste menetlemiseks kuni 60 tööpäeva, mida vajadusel võidakse pikendada kuni 90 tööpäevani.		
Tegevus 1.1 ja 1.2 on toetuse saajal kuni kaks aastat projekti elluviimiseks. Tegevus 1.3 on toetuse saajal kuni neli aastat projekti elluviimiseks.		

6. Nõuded ühisprojektile (tegevus 1.3)

Tegevus 1.3 puhul ootame LEADERi määruse mõistes ühisprojekte, millele on määruses seatud eraldi nõuded.

1. Ühisprojekti elluviimiseks peab taotlejal olema minimaalselt üks partner.
2. Taotleja esitab koos taotlusega partneritega ühise tegevuskava 2-4 aasta kohta, mis on kõigi projektipartnerite poolt heaks kiidetud. Tegevuskava sisaldab järgnevat:
 - 1) ühisprojekti nimetus;
 - 2) ühisprojekti eesmärkide ja tegevuste kirjeldus;
 - 3) tegevuskava elluviimise periood ja ajakava;
 - 4) ühisprojektis osaleva partneri nimi, partneri esindaja nimi ja nende kontaktandmed;
 - 5) ühisprojekti partnerite ülesannete kirjeldus;
 - 6) eeldatavate tulemuste kirjeldus, sealhulgas ühisprojekti laiemast mõjust tegevuspiirkonnale;
 - 7) ühisprojekti raames elluviidavate tegevuste kavandatav eelarve;
 - 8) ühisprojektis osaleva projektitoetuse taotleja ja partneri allkirjad.

Tegevuskava vormi leiate [partnerluskogu](#) kodulehelt.

3. Toetuse saaja kohustub iga kuue kuu möödumisel esitama projekti vahearuanded.

4. **Ühisprojekti** raames on abikõlblik projekti juhtimisega seotud **töötasu** (koos maksudega) kuni 20% projekti abikõlblikest projekti tegevustega (v.a investeeringud) seotud kuludest. Projektijuhi brutotunnitasku ei tohi ületada 10 eurot. Lisaks töötasule on võimalik projekti eelarvesse arvestada projektijuhtimisega seotud kaudsed tegevuskulud, mis võivad moodustada kuni 15% otsestest projektijuhtimise kuludest. Kaudsed tegevuskulud on toodud [määruse](#) § 32 lg 2:

- 1) kulud bürooarvetele;
- 2) sidekulud, sealhulgas telefoni- ja postikulu;
- 3) infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika üür, rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja paranduskulud;
- 4) projektijuhi tööruumi üür või rent ja selle tööruumi kommunaalkulud, sealhulgas kütte-, vee- ja elektrikulud ning ruumide koristamise kulud;
- 5) sõidukulud;
- 6) raamatupidamiskulud;
- 7) toetatava tegevuse elluviimisega seotud pangakonto haldamise kulud ja toetatava tegevuse elluviimisega seotud makse ülekandetasu.

Määruse seletuskirjas toodud näide aitab paremini mõista, kuidas ülalnimetatud kulud arvestada.

Projektide puhul, milles on ühendatud nii „pehme” projekti kui ka investeeringuprojekti elemendid arvutatakse projektijuhtimise tasu ainult „pehmete” tegevuste abikõlblikelt kuludelt. Näiteks on ühisprojekti abikõlblikud kulud, millelt arvutatakse projekti elluviimisega seotud projektijuhtimise kulud, 5000 eurot. Sellelt summalt arvutatuna võivad abikõlblikud otsesed personalikulud moodustada kuni 1000 eurot ehk 20% projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest. (Abikõlblikud otsesed personalikulud on toodud § 32 lõikes 3 – ehk siis töötasu + maksud). Abikõlblikele otsestele personalikuludele lisandub hüvitis kaudsete kulude eest 15% – antud näite puhul $1000 \times 15\% = 150$ eurot. Kogu projekti abikõlblikud kulud kokku 6150 eurot. Otsesed personalikulud omakorda on piiratud sellega, et projektijuhi brutotunnitasku on abikõlblik kuni 10 €/h. Ehk kui antud näite puhul arvutada maha töötasult makstavad maksud, siis on projektijuhi

abikõlblik töötasu 740 €. Seega arvestades, et abikõlblik on brutotunnitasu kuni 10 eurot, siis abikõlblike töötundide maht on maksimaalselt 74 tundi.

Kaudsete kulude taotlemisel ei pea taotleja tõestama tekkinud kulude reaalsust ega tasumist ning neid ei kontrollita.

7. Nõuded taotlejale

Projektitoetuse taotlejale on strateegias esitatud järgmised nõuded:

Tegevus 1.1

1. Toetust saab taotleda mikroettevõtte (äriühing või FIE) või SA või MTÜ, mis annab tööd kuni 9 töötajale ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.
2. Taotleja on registreeritud ja tegutseb Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas.
3. Üks taotleja saab esitada taotlusvoorus ühe taotluse.

Tegevus 1.2

1. Toetust saab taotleda mikroettevõtte (äriühing või FIE) või SA või MTÜ, mis annab tööd kuni 9 töötajale ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.
2. Taotleja tegutseb Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas ja osutab toetust saanud teenust Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas vähemalt 40% ulatuses pakutava teenuse ajamahust.
3. Üks taotleja saab esitada taotlusvoorus ühe taotluse.

Tegevus 1.3

1. Toetust saab taotleda MTÜ või SA.
2. Taotleja tegutseb Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas.
3. Taotlejal peab olema minimaalselt üks partner.
4. Taotleja esitab koos taotlusega projekti kirjelduse ja partneritega ühise tegevuskava 2-4 aasta kohta, mis on kõigi projektipartnerite poolt heaks kiidetud.
5. Üks taotleja saab esitada taotlusvoorus ühe taotluse.
6. Toetuse saaja kohustub iga kuue kuu möödumisel esitama projekti vahearuanded.

Lisaks peavad olema kõigis tegevustes täidetud määrusest tulenevad nõuded:

1. Projektitoetuse taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
 2. Taotlejal ei ole riiklikku maksuvõlga või tema riikliku maksuvõla tasumine on ajatatud
 3. Taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi
 4. Ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saanud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi maksnud
 5. Tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
 6. Kavandatava tegevuse või investeeringu tegemist ei või alustada varem ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui partnerluskogu poolt projektitaotluse PRIA-le taotluse esitamise päevale järgneval päeval.
- [Määruses](#) on nõuded taotlejale toodud § 27.

8. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

- Abikõlblik kulu peab olema mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.
- Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse moodustavad tegevuse või investeeringuobjekti **käibemaksuta maksumus**, tegevus, mida taotleja saab teha mitterahalise omafinantseeringu katteks ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika **käibemaksuta maksumusest**, kui taotleja on **käibemaksukohustuslane**.
- Kui projektitoetuse taotleja **ei ole käibemaksukohustuslane**, siis moodustavad toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse tegevuse või investeeringu **käibemaksuga maksumus**, taotleja mitterahaline omafinantseering ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika **käibemaksuga maksumusest**.
- Käibemaks on abikõlbmatu juhul kui selle tagastamist on võimalik taotleda käibemaksuseaduse alusel. Kui projektitoetuse taotleja ei kasuta käibemaksuseadusest tulenevat õigust taotleda käibemaksu tagastust, siis jääb käibemaksukulu tema enda kanda.

Tegevuse või investeeringuobjekti abikõlbliku kulu moodustavad:

1. ehitise ehitamise ja parendamise kulud;
2. omanikujärelevalve ja muinsuskaitsele järelevalve tegemise maksumus kokku kuni **3 protsenti** investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest;
3. kavandatava ehitise projekteerimistööde maksumus kuni **10 protsenti** investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest;
4. veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise (*taristuinvesteering*) kulud. Taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunktini.;
5. masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud;
6. maastikusõiduki või mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas ning kui projektitoetust taotleb mittetulundusühing või sihtasutus;
7. infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmise ning paigaldamise kulud;
8. teostatavusuuringu koostamise kulud;
9. ühisprojekti elluviimiseks vajalikud kulud.

Kasutatud masina või seadme ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotlev ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

1. masina või seadme ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
2. masina või seadme hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;
3. masina või seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Abikõlblikud kulud [määruses](#) leiad § 30.

Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

1. maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud;
2. käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel;
3. sularahamaksud;
4. riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;

5. õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud;
 6. viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;
 7. kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele;
 8. erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;
 9. sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;
 10. kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;
 11. liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole viie aasta möödudes arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest üle läinud toetuse saajale;
 12. kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;
 13. projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud va tegevus 1.3;
 14. kasutatud kauba ostmise ja liisimise kulud, välja arvatud peatükis 7 välja toodu kasutatud masina või seadme ostmisel;
 15. kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja või teenuse piirhinda, kui taotletakse toetust asja või teenuse kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi. Peamiselt on võrdlushindade kataloogi kantud põllumajandustehnika;
 16. ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;
 17. muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud.
- Mitteabikõlblikud kulud [määruses](#) leiad § 31.

9. Vabatahtlik töö omafinantseeringuna

1. Mittetulundusühingust või sihtasutusest projektitoetuse taotleja omafinantseeringu osaks võib olla mitterahaline omafinantseering.
2. Mitterahaline omafinantseering on investeeringu tegemiseks vajalik projektitoetuse taotleja tehtud vabatahtlik tasustamata töö.
3. Mitterahaline omafinantseering võib moodustada kuni üheksa protsenti mitterahalise omafinantseeringuga seotud toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
4. Vabatahtliku tasustamata töö tegemise korral on vabatahtliku tasustamata töö tegija tunnitasu määr kuni neli eurot ning masinat, seadet või mootorsõidukit kasutades kuni kaheksa eurot.
5. Vabatahtliku tasustamata töö tegemise tõendamiseks täidetakse töö tegija ja projektitoetuse taotleja poolt allkirjastatud päevikut, milles kajastatakse töö kirjeldus, tehtud töö maht, töö tegemise aeg, tehtava töö ühiku hind, töö tegijad, töö tegemiseks kulunud aeg ja vajaduse korral andmed vabatahtliku tasustamata töö tegemisel kasutatud masina, seadme või mootorsõiduki kohta.
6. Mitterahalise omafinantseeringu osa arvutamisel ei võeta üldjuhul arvesse projekti raames soetatud väikevahendite maksumust, kuna nad on küll vajalikud projekti eesmärgi elluviimiseks, kuid ei nõua toetuse saajalt vabatahtliku tasustamata töö tegemist.

Mitterahaline omafinantseering [määruses](#) on § 35.

10. Nõuded hinnapakumuse kohta

PANE TÄHELE!

Hinnapakumised esitatakse PRIA-le alles tegevuse elluviimisel koos maksetaotlusega. Seega on kogu vastutus hinnapakumiste korrektsuse osas taotlejal.

Jälgi eriti!

- Hinnapakkumustele lisaks on vaja esitada ka **hinnapäringud** (tehniliste tingimuste loetelu).
- Hinnapäringud ja hinnapakkumused peavad olema väljastatud enne tegevuse või investeeringu tegemist
- Jälgi, et ei oleks **seotust** pakkuja ja toetuse taotleja vahel, kui kauba või teenuse käibemaksuta maksumus ületab 1000 eurot. [Määruse](#) § 33 lg 5:

Projektitoetuse saaja ja isik, kellelt projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö või ostab kaupa, ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei tohi kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku ega omada osalust üksteise äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot.

Hinnapakkumused

Investeering või tegevus üle 5000 euro (ilma käibemaksuta)	<ul style="list-style-type: none">• Saadud vähemalt 3 võrreldavat hinnapakkumust• Saadud hinnapakkumuses olevad tehnilised tingimused vastavad toetuse saaja hinnapäringus olevale tehnilisele spetsifikatsioonile
Investeering või tegevus 100-5000 eurot (ilma käibemaksuta)	<ul style="list-style-type: none">• Saadud vähemalt 1 hinnapakkumus• Saadud hinnapakkumuses olevad tehnilised tingimused vastavad toetuse saaja hinnapäringus olevale tehnilisele spetsifikatsioonil
Asjaomases valdkonnas on ainult üks teenuse osutaja, töö pakkuja või kauba müüja	<ul style="list-style-type: none">• Saadud 1 hinnapakkumus• Saadud hinnapakkumuses olevad tehnilised tingimused vastavad toetuse saaja hinnapäringus olevale tehnilisele spetsifikatsioonile
Kulutus kuni 100 eurot	<ul style="list-style-type: none">• Hinnapakkumust ei ole vaja

1. Väljavalitud hinnapakkumus ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga.
2. Väljavalitud hinnapakkumus peab olema objektiivselt põhjendatud ja juhul, kui projektitoetuse saaja ei ole saanud nõutud arvu hinnapakkumusi või valinud odavaimat hinnapakkumust, peab selle kohta esitama põhjenduse.
3. Projektitoetuse saaja ei tohi jaotada tegevuse hinnapakkumust osadeks, kui toetatava tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalik teenus, töö või kaup on funktsionaalselt koos toimiv.
4. Hanke korraldamisel järgitakse riigihangete seadust, kui projektitoetuse taotleja on hankija riigihangete seaduse § 10 tähenduses.

NB! RIIGIHANGE

Riigihangete seaduses (edaspidi RHS) sätestatud korda on kohustatud järgima:

- 1) riik või riigiasutus;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohalike omavalitsuste ühendus;
- 3) muu avalik-õiguslik juriidiline isik või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutus;
- 4) sihtasutus, mille üheks asutajaks on riik või mille asutajatest rohkem kui pool on käesoleva lõike punktis 2 või 3 nimetatud isikud või mille nõukogu liikmetest rohkem kui poole määravad punktides 1–3 nimetatud isikud;
- 5) mittetulundusühing, mille liikmetest rohkem kui pool on käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud isikud;
- 6) muu eraõiguslik juriidiline isik, mis vastab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tunnustele.

Hankija RHS §10 lõike 1 punkti 6 tähenduses on eraõiguslik juriidiline isik:

- mis on asutatud eesmärgiga täita või mis täidab põhi- või kõrvaltegevusena **ülesannet avalikes huvides**, millel **ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu**, ja
- mida põhiliselt **rahastavad** või
- mille juhtimis-, haldus- või järelevalveorgani liikmetest **rohkem kui poole** määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi lõike 1 punktides 1–5 või teised punktis 6 nimetatud isikud või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud.

Selgitamaks välja, kas taotleja on **hankija** riigihangete seaduse mõistes, on täiendavalt vajalik esitada:

- mittetulundusühingul mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu **liikmete nimekiri**, v.a usulised ühendused;
- mittetulundusühingul ja sihtasutusel **eelmise majandusaasta tulude jaotus**, millest nähtub avaliku sektori (riigi, kohaliku omavalitsuse või nende ühenduse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku) toetuse osakaal;
- mittetulundusühingul ja sihtasutusel planeeritud **tulude jaotus** aasta kohta, millal taotleja kavandab **investeeringu ellu viia**, millest nähtub avaliku sektori (riigi, kohaliku omavalitsuse või nende ühenduse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku) toetuse osakaal.

5. Hinnapakkumus peab sisaldama taotleja nime, välja arvatud juhul, kui hinnapakkumuseks on väljatrükk hinnapakkuja veebilehelt, hinnapakkuja nime, registrikoodi ja kontaktandmeid, hinnapakkumuse väljastamise kuupäeva, hinnapakkumuse kehtivusaega ning toetatava tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust.

6. Ehitusseadustiku kohaselt ehitusteatise- või ehitusloakohustusliku ehitustegevuse puhul, kus ehitatavaks ehitiseks on ehitusseadustiku tähenduses hoone, peab saadud hinnapakkumus sisaldama lisaks hoone kohta järgmiseid andmeid:

- 1) hoone nimetus;
- 2) ehitisregistri kood;
- 3) selle katastriüksuse katastritunnus, millel hoone paikneb või millele kavandatakse hoone ehitada;
- 4) hoone üldkulud;
- 5) vastava kululiigi olemasolu korral hoone ettevalmistuskulud, välisrajatiste kulud, aluse- ja vundamendikulud, kandetarindite kulud, fassaadielementide kulud, katusekulud, ruumitarindite kulud, pinnakatete kulud, sisustuse kulud, inventari kulud, seadmete kulud, tehnosüsteemide kulud, ehitusplatsi korralduskulud ja ehitusplatsi üldkulud.

Tehtavad ehitustöid ja ehitusprojekte koostamist võivad läbi viia ettevõtted, kes on kantud

majandustegevuse (MTR) registrisse vastava töö tegijana. Registreeringut saab kontrollida majandustegevuse registrist <http://mtr.mkm.ee/>.

7. Kui projektitoetuse saaja taotleb toetust kasutatud masina või seadme ostmiseks, peab taotleja olema saanud vähemalt ühe hinnapakumuse kasutatud seadme või masina kohta ja ühe hinnapakumuse uue samaväärse seadme või masina kohta, kui uus samaväärne seade või masin ei ole Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõike 6 kohaselt kantud [võrdlushindade kataloogi](#).
8. Kui projektitoetuse saaja taotleb toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud [võrdlushindade kataloogi](#) kantud asja kohta, ei pea projektitoetuse saaja olema saanud hinnapakumust.
9. Kui tehniliste tingimuste loetelu on avaldatud riigihangete registris, võib projektitoetuse saaja saada vähem kui kolm hinnapakumust, kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus on vahemikus 5000–10 000 eurot.

[Määruses](#) on hinnapakumuse nõuded § 33.

Taotlemine

11. Taotluse esitamine

NB! Palun ärge jätke taotluse esitamist viimasele hetkele!

Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja väljakuulutatud taotlusvooru ajal elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid.

Esmakordsel e-PRIAsse sisenemisel kuvatakse e-PRIA kasutamise leping. Selles sätestatakse e-PRIA kasutamise tingimused. Täpsemalt saate e-PRIA lepingu kohta infot leheküljelt <http://www.pria.ee/et/ePRIA/Leping>.

Juriidilisel isikul on vaja leping digitaalselt allkirjastada.

Kui kasutaja ei ole veel PRIA klient (pole enne toetusi taotlenud), siis tuleb ennast ka e-PRIA vahendusel kliendiks registreerida

http://www.pria.ee/et/ePRIA/Korduma/kuidas_kasutada#kas-klient

Kohalik omavalitsus, riiklik muuseum või muu asutus, mis ei ole registreeritud äriregistris vaid ainult riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris ei saa e-PRIA kasutamise lepingut sõlmida e-PRIA vahendusel.

Leping tuleb esitada PRIA-le e-posti teel digitaalselt allkirjastatuna aadressil kliendiregister@pria.ee või saata/tuua aadressil PRIA, Registrate osakond, Tähe 4, 51010 Tartu. Lepingut peab allkirjastama esindusõiguslik isik.

UUS! Paber kandjal ja e-posti teel projektitaotlust esitada ei saa.

Taotleja esitab PRIA e-teenuse keskkonnas järgmised dokumendid:

1) projektitoetuse taotluse avaldus (**täidetakse e-teenuse keskkonnas**)

Lisaks avaldusele laaditakse e-teenuse keskkonnas üles järgmised dokumendid:

1. tegevus 1.1 ja 1.2 – **äriplaan koos finantsprognosidega** kolme järgneva majandusaasta kohta ning **äriplaani lühikokkuvõttega**;
2. tegevus 1.3 (ühisprojekt) – partneritega ühine **tegevuskava** 2–4 aasta kohta, mis on kõigi projektipartnerite poolt heaks kiidetud;
3. projektijuhi elulookirjeldus, kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta (ühisprojekti korral);
4. toetatava tegevuse ja kavandatava investeeringu eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa v.a ühisprojekt;
5. äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud **majandusaasta aruande** või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande äraakiri.
6. ehitusteatis- või ehitusloakohustusliku hoone ehitustegevuse puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve;
7. ehitise puhul, mille ehitamiseks taotletakse toetust alla 30 000 euro, väljavõtte eelprojekti joonistest koos eelprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotletoetust ehitusprojekti koostamiseks;
8. ehitise puhul, mille ehitamiseks taotletakse toetust alates 30 000 eurost, väljavõtte põhiprojekti joonistest koos põhiprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotletoetust ehitusprojekti koostamiseks.
9. äraakiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

NB! Kui taotled toetust ehitusele või parendustegevusele, siis võta kindlasti kõigepealt ühendust kohaliku omavalitsusega, kust saad teada, milliseid lubasid on vaja ja millega tuleb investeeringu tegemisel arvestada.

Juhul kui projektitoetust taotletakse koos ehitamisele ja projekteerimisele, siis ei ole taotlemise hetkel projektitoetuse taotlejal projekti, mida esitada. Sellisel juhul tuleb esitada põhimõtteline tööde lahend (kas kirjalikult või joonistega), mis võib olla ka näiteks eskiislahendus, eelprojekt vms.

Kui hoones või ruumis tehakse ainult osaliselt ehitise- või parendustööd, siis tuleb kas jooniste või tekstiliste osade abil kirjeldada ka toetusega hõlmatud tööde piire. PRIA-le on toetuse määramiseks vajalik täpsemalt teada, mida ja kuhu ehitatakse.

Esitatava eel- või põhiprojekti koosseisus peab olema ka asendiplaan.

Uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks järgneva aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;

Kui taotletakse projektitoetust ehitustegevusele, mis ei nõua ehitisluba või ehitusteatis, siis esitatakse kavandatava ehitustegevuse eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa.

Selgitamiseks välja, kas taotleja on **hankija** riigihangete seaduse mõistes, on täiendavalt vajalik esitada:

- mittetulundusühingul mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu **liikmete nimekiri**, v.a usulised ühendused;
- mittetulundusühingul ja sihtasutusel **eelmise majandusaasta tulude jaotus**, millest nähtub avaliku sektori (riigi, kohaliku omavalitsuse või nende ühenduse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku) toetuse osakaal;

- mittetulundusühingul ja sihtasutusel planeeritud **tulude jaotus** aasta kohta, millal taotleja kavandab **investeeringu ellu viia**, millest nähtub avaliku sektori (riigi, kohaliku omavalitsuse või nende ühenduse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku) toetuse osakaal.

NB! Taotlejal on oluline vaadata just selle aasta planeeritavat tulude jaotust, mil investeeringut tegema hakatakse ning vastavalt sellele otsustada, kuidas hange läbi viia. On tõenäoline, et PRIA palub esitada tulude jaotuse ka koos maksetaotlusega pärast investeeringu tegemist.

Pärast projektitaotluse sisestamist saab taotleja, kas oma e-posti aadressil või e-PRIA teavituste blokis teavituse selle kohta, et projektitaotlus on esitatud. **Kontrolli, kas PRIA kliendiregistris on sisestatud õige e-posti aadress!**

[Määruses](#) on nõuded esitatavatele dokumentidele § 37.

12. Projektitaotluse vastuvõtmine ja nõuetele vastavuse kontrollimine partnerluskogus

1. Esmalt muutub esitatud projektitaotlus nähtavaks kohalikule tegevusgrupile ehk Valgamaa Partnerluskogule, kes 10 tööpäeva jooksul kontrollib projektitaotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist ning projektitoetuse taotleja, projektitaotluse ja toetatava tegevuse vastavust strateegias ja rakenduskavas, sealhulgas strateegia meetmes esitatud nõuetele.
2. Kui koos projektitaotlusega ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente või kui esitatud dokumendis puuduvad projektitaotluse hindamiseks vajalikud andmed, palub partnerluskogu taotlejale puudused kõrvaldada kolme tööpäeva jooksul.
3. Kui nõutavaid dokumente või andmeid ei esitata partnerluskogu poolt määratud tähtaja jooksul võib projektitaotluse jätta hindamata ja edastada selle PRIA-le märkusega, et projektitaotlust ei olnud võimalik hinnata.

Projektitoetuse vastuvõtmisest ja vastavuse kontrollimisest on [määruses](#) § 38.

13. Projektitaotluste hindamine

1. Laekunud taotlusi hindab Valgamaa Partnerluskogu juhatuse poolt kinnitatud [hindamiskomisjon](#). Taotluste hindamine toimub lähtudes järgmistest dokumentidest:
 - a. [Mittetulundusühingu Valgamaa Partnerluskogu projektitoetuse taotluste hindamiskomisjoni moodustamise ja taotluste hindamise kord](#)
 - b. [Mittetulundusühing Valgamaa Partnerluskogu 2015–2020 strateegia projektitaotluste hindamiskriteeriumid](#)
2. Valgamaa Partnerluskogu teeb strateegia meetme eelarve piires PRIA-le põhjendatud ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ning iga projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta.
3. Partnerluskogu võib jätta projektitaotluse hindamata, kui projektitaotlus ei vasta strateegias või rakenduskavas esitatud nõuetele või kui projektitoetuse taotleja ei ole esitanud nõutavaid andmeid või dokumente määratud tähtaja jooksul. Partnerluskogu edastab hindamata jäetud projektitaotluse PRIA-le koos märkusega hindamata jätmise kohta.

[Määruses](#) on hindamine § 39.

Kui taotleja soovib tegevuse 1.2 „Investeeringud kogukonnale vajalikesse elukondlikesse teenustesse sh kogukonnateenustesse“ raames taotleda toetust 90% (vt kogukonnateenuste kohta p 3) siis peab taotluse kinnitama ka partnerluskogu üldkoosolek.

14. Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs

1. PRIA kontrollib vastuvõetud projektitaotluse nõuetele vastavust ja selles esitatud andmete õigsust ning projektitoetuse taotleja ja toetatava tegevuse vastavust nõuetele.
2. PRIA kontrollib ainult nende projektitoetuse taotlejate nõuetele vastavust, kelle projektitaotlused kuuluvad Valgamaa Partnerluskogu paremusjärjestuse ettepaneku kohaselt projektitoetusteks ettenähtud eelarveliste vahendite piires täielikule või osalisele rahuldamisele, ja ainult nende taotlejate projektitaotluste nõuetele vastavust.

Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs on [määruses](#) § 40.

15. Projektitaotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine

PRIA teeb projektitaotluse osalise või täieliku rahuldamise otsuse või projektitaotluse rahuldamata jätmise otsuse 60 tööpäeva jooksul arvates päevast, mil partnerluskogu esitas PRIA-le projektitaotluste paremusjärjestuse ettepaneku. Vajaduse korral võib PRIA otsuse tegemise tähtaega pikendada kuni 90 tööpäevani.

[Määruses](#) on projektitaotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine § 41.

Projekti elluviimine ja projektitoetuse maksmise tingimused

16. Projektitoetuse saaja kohustused

Projektitoetuse saaja on kohustatud:

1. esitama projekti lõppedes **Valgamaa Partnerluskogule lühikokkuvõtte** projektist ning **photod** investeringust või tegevusest;
2. täitma **Valgamaa Partnerluskogu seireandmete küsimustiku** 2 aastat pärast projekti lõppemist;
3. esitama projekti vaheaeruanded iga kuue kuu möödumisel Valgamaa Partnerluskogule (ainult tegevus 1.3);
4. tegema investeringu või kavandatud tegevused ja esitama PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest (tegevus 1.1 ja 1.2);
5. viima ellu ühisprojekti kavandatud tegevuse või tegema investeringu ja esitama PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kuni nelja aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest (tegevus 1.3);
6. võtma projektitoetuse abil tehtud investeringu **sihtotstarbeliselt kasutusse** kahe aasta jooksul tegevus 1.1 ja 1.2 puhul ning kuni nelja aasta jooksul tegevus 1.3 puhul, s.t hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks;
7. säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeringuobjekti vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
8. täitma vabatahtliku tasustamata töö tegemise tõendamiseks töö tegija ja projektitoetuse taotleja poolt allkirjastatud päevikut, milles kajastatakse töö kirjeldus, tehtud töö maht, töö tegemise aeg, tehtava töö ühiku hind, töö tegijad, töö tegemiseks kulunud aeg ja vajaduse korral andmed vabatahtliku tasustamata töö tegemisel kasutatud masina, seadme või mootorsõiduki kohta;
9. eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
10. võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrollid ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas

võimaldama viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;

11. teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;
12. esitama projektitoetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet partnerluskogu või PRIA nõudmisel;
13. vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 III jaotise I peatükis ja strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
14. omama ehitise kohta ehitisluba või ehitusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;
15. Projektitoetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
16. Projektitoetuse saajal ei tohi olla riiklikku maksuvõlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on moondunud, tasutud ettenähtud summas.

[Määrus](#) § 42.

17. Liising

Määrusest tulenevalt saab projekti raames soetatava vara võtta ka liisingusse, kuid ainult nende liisinguandjatelt, kes tegutsevad krediidasutuste seaduse alusel ja korras või nende konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus. Nimekiri aktsepteeritud liisinguandjatest on leitav lingilt <http://www.fi.ee/index.php?id=287>.

UUS! Kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, viib projektitoetuse saaja ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2023.

Juhul kui põhivara liisitakse, siis peab asja omandiõigus üle minema projektitoetuse saajale hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest (kõige hiljem 30.06.2023).

Liisingulepinguga seotud kulud, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed ei ole abikõlblikud!

Esimese maksetaotlusega esitatakse PRIA-le liisinguleping, maksegraafik, üleandmise-vastuvõtmise akt, arve. Järgmiste maksetaotlustega esitatakse arve(d) ja tasumist tõendavad dokumendid.

[Määruses](#) on projektitoetuse saaja kohustused § 42 lg 4.

18. Maksetaotlused

Tegevuste 1.1 ja 1.2 puhul teeb projektitoetuse saaja investeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu investeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Tegevus 1.3 puhul on võimalik esitada kuni neli maksetaotlust kalendriaasta jooksul kuni nelja aasta jooksul.

Kõigi meetme tegevuste puhul peab projektitoetuse saaja esitama enne viimase maksetaotluse esitamist on taotleja kohustatud esitama Valgamaa Partnerluskogule lühikokkuvõtte projektist ning fotod projekti investeringust või tegevustest. **Tegevuste 1.1 ja 1.2** on taotleja kohustatud täitma kaks aastat peale projekti lõppemist Valgamaa Partnerluskogu seireandmete küsimustiku. **Tegevuse 1.3** puhul ootame projektitoetuse saajalt vahearundeid projekti rakendusemise käekäigust iga kuue kuu tagant.

Projektitoetuse väljamaksmiseks esitab projektitoetuse saaja pärast investeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist PRIAle partnerluskogu kaudu elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse, koos järgmiste dokumentide ära kirjadega:

1. arve-saateleht või arve;
2. arve tasumist tõendav maksekorraldus või arvelduskonto väljavõte;
3. üleandmist-vastuvõtmist tõendav dokument, kui toetatav tegevus on ehitamine või parendamine;
4. tööleping, töövõtuleping või käsundusleping;
5. kasutatud masina või seadme ostmise või liisimise korral masina või seadme müüja või liisinguandja kinnituskiri selle kohta, et:
 - masina või seadme ostmiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi;
 - masina või seadme hind on uue samalaadse masina/seadme hinnast madalam;
 - ostetava kasutatud masina/seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
6. kasutatud masina või seadme ostmise või liisimise korral hinnapakumuse, millel kajastub uue samalaadse masina või seadme hind;
7. päevik vabatahtliku tasustamata töö tegemise kohta;
8. hinnapakumused, mis vastavad toetuse taotlemisel esitatud investeringu eeldatava maksumuse arvestusele iga kululiigi kohta. Vaata hinnapakumistele esitatud nõudeid peatükis 11;
9. ehitusteatise- või ehitusloakohustusliku hoone ehitustegevuse puhul Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus ehitustegevuse kulude andmed, mis peavad sisaldama teavet hoone nimetuse, ehitisregistri koodi, katastritunnuse, üldkulude, ettevalmistuskulude, välisrajatiste kulude, aluse- ja vundamendikulude, kandetarindite kulude, fassaadielementide kulude, katusekulude, ruumitarindite kulude, pinnakatete kulude, sisustuse kulude, inventari kulude, seadmete kulude, tehnosüsteemide kulude, ehitusplatsi korralduskulude ning ehitusplatsi üldkulude kohta.
10. Ehitisluba eraldi esitama ei pea, aga PRIA kontrollib selle olemasolu ehitusregistris esimese maksetaotluse esitamise ajal.

Tegevuse 1.3 puhul on vaja esitada lisaks järgmised asjakohased dokumendid:

1. töötasu maksmist ja töötasuga kaasnevate maksude maksmist tõendav arvelduskonto väljavõte;
2. väljavõte palgalehest, millelt on näha töötaja ja tema tööandja nimi, töötajale arvutatud töötasu ning sellest kinnipeetud maksud ja muud kinnipidamised ning makstud töötasu netosumma ja haigushüvitise tööandjapoolne osa;
3. koolituse, seminari, teabepäeva või muu samalaadse ürituse päevakava ja sellest osavõtjate nimekiri, millel on märgitud osalejate kontaktandmed ning allkirjad, välja arvatud massiürituste puhul;
4. eksperdi hinnangu või uuringu tellimise korral töövõtuleping ja töö üleandmise-vastuvõtmise akt;
5. lähetusse saatmise korraldus, lähetuskulude aruanne koos majutus- ja sõidukulude dokumentide ja päevarahade arvestusega, lähetuskulude maksmist tõendav arvelduskonto väljavõte ning lähetuse tulemuste kokkuvõte;
6. mootorsõiduki kasutamist tõendavad dokumendid, sealhulgas sõidupäevik odomeetri alg- ja

lõppnäiduga ning andmetega sõidu kuupäeva, eesmärgi, läbisõidu, lähte- ja sihtpunkti kohta ning sõiduki registreerimistunnistus.

[Määruses](#) on investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamine § 43.

19. Projektitoetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist

Projektitoetuse taotlejal on võimalus kasutada projektitoetust ka osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. See võimaldab projektitoetuse saajal paindlikumalt ellu viia kavandatavat projekti ning aitab ületada investeeringu tegemisega kaasnevat finantsprobleemi.

1. Enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning projektitoetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt **omafinantseeringuga** võrdse summa, võib projekti toetuse saaja esitada maksetaotluse toetuse väljamaksmiseks. Käibemaksukohuslastel on vaja tasuda lisaks omaosaluse summale ka **käibemaksu** summa. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisingulepingu alusel ostetava vara puhul.
2. Projektitoetuse väljamaksmist sooviv projektitoetuse saaja esitab pärast investeeringu täielikku või osadena tegemist PRIA-le partnerluskogu kaudu elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse koos kõigi vajalike dokumentidega.
3. Peale dokumentide ja investeeringu vastavuse kontrolli kantakse toetuse summa üle taotleja arvele, kes tasub kuludokumentide alusel tasumata kogusumma viivitamata isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa ning esitab 7 tööpäeva jooksul alates toetuse laekumisest uuesti maksetaotluse PRIA-le.

[Määruses](#) on väljamaksmine enne kulutuste tegemist § 45.

20. Teavitamine toetuse kasutamisest

Kõik projektid tuleb tähistada vastavalt [Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#).

Eesti LEADERi logo, Euroopa Liidu LEADERi logo, Euroopa Liidu embleemiga ning lisaks ka Valgamaa Partnerluskogu logoga tuleb tähistada:

- ehitis;
- masin, seade;
- meene;
- info- ja reklaammaterjal;
- üritus;
- digitaalne infokandja ja materjal, paigutatuna pakendile või tootele ning selle esilehele, -kaadrile, -pildile;
- televisioonisaade, artikkel ja muu tekst tehniliselt võimalikul ja sobival viisil;
- trükimeedia või avalikkusele suunatud veebilehe kuulutus (nt. netireklaam).

Tegevuse korral tähistatakse tegevuse toimumise ajal toimumise koht ja tegevuse kohta käiv teavitusematerjal

Iga eset ja dokumenti ei tule märgistada logoga, kui see on kasutusel vaid organisatsioonisiselt, sellisel juhul piisab plakati või stendi kasutamisest organisatsiooni avalikus ruumis.

Märgistus peab säilima vähemalt 5 aastat viimase toetusosa väljamaksmisest

Teavitus veebilehel UUS!

Juhul kui toetuse saajal on olemas toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht:

- 1) avaldatakse veebilehel lisaks logole ja embleemile objekti või tegevuse lühikirjeldus;
- 2) kirjeldatakse toetatava objekti või tegevuse lühikirjelduses ka eesmärgid ja oodatavaid tulemusi, kui toetus ületab 10 000 eurot.

Logo ja embleem paigaldatakse **kergesti märgatavale kohale ja ta peab olema selgelt nähtav**. Digitaalne logo on kättesaadav veebilehel <http://www.valgaleader.ee/projektide-elluviimine/taehistamine.html>.

NB! Euroopa Liidu lipu embleemi all olev tekst on võrreldes eelmise perioodiga muutunud!

Objekt, millele ei ole logo ja embleemi paigaldatud tootmise käigus, tähistatakse kleebisega.

Kui toetus ületab 10 000 eurot, tuleb lisada logoga ja embleemiga plakat.